

Globalisering

På svenska lanserades ordet globalisering under tidigt 1990-tal framförallt för att beskriva ett antal ekonomiska processer där de mest framträdande var den internationella finansmarknadens avreglering och de stora företagens allt mer transnationella agerande. Dessa processer utmanade nationalstaternas självbestämmande. Kritikerna av förändringarna i de internationella ekonomiska systemen kallades ofta globaliseringsmotståndare.

Under 2000-talet har begreppet globalisering blivit allt mer omfattande och kan sägas vara en samlingsbeteckning för alla studier och diskussioner som rör världen som en helhet och olika lokala platsers relation till denna helhet. Globalisering diskuteras och studeras idag inom i stort sett alla vetenskapsgrenar och det är hart när omöjligt att ge en samlad beskrivning av vad globalisering betyder. I den offentliga debatten är den ekonomiska aspekten fortfarande viktig.

Ekonomisk globalisering

Man kan skilja ut fyra dimensioner som utgör kärnan i den ekonomiska globaliseringen, dessa är

- ökad mellanstatlig handel,
- ökade utländska direktinvesteringar,
- fler och mer inflytelserika transnationella företag, samt
- uppkomsten av elektroniskt sammanlänkade finansmarknader.

Nationalstaternas försvagning

Den ekonomiska globaliseringen har inneburit en tillbakagång för nationalstatens betydelse och självständighet. På politisk nivå gestaltar sig detta i att många nationalstater ingår multilaterala avtal för att stärka sin globala ställning: EU är det mest utvecklade exemplet. Det har sedan andra världskriget också vuxit fram en internationell rätt som allt mer anses stå över nationalstatens suveränitet. I den internationella rättens namn kan man idag argumentera för humanistiska interventioner i staters interna angelägenheter.

I och med globaliseringen ökar också kontakter mellan olika delar av världen. Migrationer, resor och andra kontakter leder till lojaliteter som kan ersätta identifikationen med den nationalstat inom vars territorium man lever sitt liv. Globaliseringen har också inneburit uppkomsten av en rad problem som ligger bortom nationalstatens räckvidd. Det allra tydligaste är miljöfrågan som inte kan lösas av enskilda nationalstater.

Men samtidigt finns det en rad områden där nationalstaten fortfarande står stark och nationalismen har, kanske som ett svar på globaliseringsprocesserna, fått ökad politisk betydelse.

Globala nätverk

Man kan trots allt argumentera för att det idag finns ett slags världssamhälle som innefattar allt fler globala nätverk, det vill säga att människor och organisationer runt om i världen är sammankopplade och har utbyte med varandra i samarbeten av olika slag. Man brukar också tala om att vi fått en global samtidighet, allt når alla samtidigt. Tidigare var avstånd i geografin också ett avstånd i tid, informationer nådde oss senare när de kom långt bortifrån. Idag kan alla uppleva allt fler saker samtidigt, oavsett var i världen de befinner sig. Till exempel fotbollsvärldens hjältar känns igen globalt.

Allt fler människor har tillgång till allt fler kulturella uttryck, maträtter, musikformer osv. Nya blandningar och möten uppstår. Den arbetsfördelning som det kapitalistiska systemet bygger på har fått globala dimensioner. Skillnaderna i levnadsförhållanden mellan de som producerar och de som konsumerar de globala produkterna är en av globaliseringens viktiga dimensioner.